

İKTİSAT ALANINDA SAĞLIK ÜZERİNE YAPILAN LİSANSÜSTÜ TEZLERİN BİBLİYOMETRİK ANALİZİ

BIBLIOMETRIC ANALYSIS OF POSTGRADUATE THESES ON HEALTH IN THE FIELD OF ECONOMICS

Doç. Dr. Ceyhun HAYDAROĞLU

Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi, İ.İ.B.F., İktisat Bölümü

Orcid ID: 0000-0003-2886-6474

Özet

Sağlık genelinde, salgın, sağlık harcamaları, sağlık hizmetleri arzı ve talebi ekonomi bilimi içerisinde ekonomiye etkileri konularında araştırmacılara yeni alanlar açmaktadır. Son zamanlarda toplumsal bir boyut kazanan sağlık ve salgın gibi konularda ekonomik çıkarımlarda gittikçe artan sayıda çalışmaların yapıldığı gözlemlenmektedir. Bu çalışmanın amacı, ekonomi bilim alanında "Sağlık" konusunda yazılmış 237 lisansüstü tezleri bibliyometrik analiz yöntemi ile incelenmiştir. İnceleme kapsamındaki lisansüstü tezler, çeşitli parametreler açısından bibliyometrik analize tabi tutulmuştur. Analizler sonucunda, en çok tezin Türkçe dilinde, en fazla tezin 2021 yılında, kadın tez yazarların fazla olduğu, en fazla tezin Marmara üniversitesinde, prof.dr. unvanlı danışmanların yoğun olduğu, daha çoğunlukla yüksek lisans tez çalışmalarının yapıldığı, ağırlıklı yapılan sayfa aralığının 101-150 arasında olduğu, devlet üniversitelerinin fazla olduğu, çoğunlukla nicel araştırma yönteminin tercih edildiği, en çok tezin iktisat anabilim dalında ve konu ile en fazla ilişkilendirilen çalışmaların sağlık harcamaları olduğu sonuçları bulunmuştur. Sonuç olarak, günümüzde ekonomi alanında Sağlık ile ilgili çalışmaların giderek arttığı ve bir ilginin olduğu gözlemlenmektedir. Bu çalışmayla Sağlık konusunun ekonomik etkilerine yönelik literatüre katkı sunmayı ve çalışma yapacak bilim insanlarına yol gösterici olmayı amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: İktisat, Sağlık, Lisansüstü tezler, Bibliyometrik analiz

Abstract

Throughout health, the epidemic opens up new areas for researchers in the field of health expenditures, health care supply and demand, and their impact on the economy in economic science. It is observed that an increasing number of studies are being conducted on economic inferences on issues such as health and the epidemic, which have recently gained a social dimension. The aim of this study was to examine 237 graduate theses written on the subject of "Health" in the field of economic science by the method of bibliometric analysis. The postgraduate theses within the scope of the review were subjected to bibliometric analysis in terms of various parameters. As a result of the analyzes, the most theses are in the Turkish language, the most theses are in 2021, there are more women thesis authors, the most theses are in Marmara University, Prof.dr. intensive promotion consultants are more often made of the thesis work is mainly in the range between 101-150 page where more of the state universities, mostly quantitative research method is preferred, most studies in the Department of economics of the thesis and the subject yielded results that are most associated with health

expenditures. As a result, it is observed that Health-related studies are increasingly being conducted in the field of economics today and an interest is being formed. With this study, it aims to contribute to the literature on the economic effects of the issue of Health and to guide the scientists who will be conducting the study.

Keywords: Economics, Health, Graduate theses, Bibliometric analysis.

GİRİŞ

Bir ülke ekonomisinin ekonomik faaliyet süreçleri içerisinde olan sağlıklı bireyler, ekonomilerin büyümesinde ve gelişmesinde önemli bir faktördür. Özellikle bireyler, üretim faktörü olarak işgücü ve girişimci olarak yer aldıklarından bir ekonomik kaynak niteliindedir. (Mühlbacher, 2008:547). Günümüzde krizlerin getirmiş olduğu ağır yüklerin üzerine salgın hastalıkların ağır koşulları nedeniyle yapılan düzenlemeler ve harcamalar devletin üzerinde ağır bir yük oluşturmaktadır. Ekonomi ve sağlık ilişkisi içerisinde krizlerin ve pandemi koşullarının ağır yüklerini bertaraf ederek en az tahribat ile atlatan toplumların ekonomik gelişmelerindeki toparlanmada daha çabuk olabilmektedir.

Belirli bir bilim alanında yapılan çalışmaların sayıca fazla olması karşısında, bu alanda çalışma yapacak araştırmacılar, mevcut literatürün büyüklüğü karşısında kendilerini yetersiz hissedebilmektedirler. Bibliyometrik analiz, söz konusu problemi çözebilmekte ve çok kısa bir zaman diliminde en etkili araştırma seviyesine ulaştırabilmektedir. Literatürdeki bilginin fazlalığı problemi karşısında sorunu çözerek daha kolay hale getirip araştırmacılara yardımcı olabilecek yöntemlerden bir tanesi bibliyometrik analizdir. Bibliyometrik analiz, literatürü makro düzeyde inceleyip konuyu bir bütün olarak analiz etme olanağı sunmaktadır. Bibliyometrik analiz sayesinde herhangi bir konu ile ilgili bilimsel sonuçların özelliklerini ve gelişim sürecini izlemek mümkün olabilmektedir (Kurutkan ve Orhan, 2018). Bibliyometrik analiz, bilimsel çalışmalar yapan araştırmacıların yoğun bir şekilde ilgi duydukları ve araştırmalar yaptıkları bir alan haline gelmiştir. Özellikle teknolojinin gelişmesiyle yaygınlaşan bilgisayar ve internet kullanımı sayesinde bibliyometrik analizin kullanımı da artmaktadır. Bibliyometrik analizin temelinde, belirli bir bilim dalında geçmiş yıllarda yapılan yayınların değerlendirilmesine imkan sağlayarak gelişimini incelemek, elde edilen bilgi birikimi hakkında detaylı bilgiler sunmak ve gelecekte ilgili bilim alanında çalışma yapacak araştırmacılara önerilerde bulunmak oluşturmaktadır (Johnson ve Samakovlis, 2019:603).

Sağlık, geçmişten günümüze kadar insanların hayatının devamı açısından her dönemde önemini koruyan bir olgu olmuştur. Aynı şekilde iktisat da tanımı itibariyle kıt kaynaklar ile sınırsız ihtiyaçların karşılanması olarak yaşamın her alanında kural olmuştur. Sağlıklı bir toplumun oluşabilmesinin en temel koşulu ülke ekonomilerinin sağlıklı olmasından geçmektedir. Bu bakımdan çalışma kapsamında iktisat yazınında Sağlık konusunda yapılan yüksek lisans ve doktora tez çalışmalarının özelliklerinin tespit edilmesi ve bibliyometrik profillerinin tespit edilmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda çalışma evrenini YÖK Ulusal Tez Merkezinde bulunan 237 adet lisansüstü tez çalışması oluşturmuştur. Tezlerin analiz edilmesinde bibliyometrik teknikten yararlanılmıştır.

Türkçe literatür incelendiğinde iktisat bilim alanında yapılan bibliyometrik araştırmalarda Sağlık konusunda lisansüstü tezleri değerlendirmeye alan bibliyometrik çalışmalara rastlanmamıştır. Günümüzde önemi her geçen gün artan ve bireysel olduğu kadar

toplumsal ve ekonomik bir sorunu barındıran Sağlık konusunu kapsayan böyle bir araştırmanın yapılmamış olması nedeniyle çalışmanın bu boşluğu dolduracağı iddiasını taşımaktadır. Çalışmada ekonomi alanı içerisinde kalmak kaydıyla Sağlık konusu incelenmiştir. Çalışma ile bu alanda araştırma yapacak bilim insanlarına ve araştırmacılara bilgi kaynağı ve yol gösterici olması amaçlanmıştır.

Bu çalışma alanla ilgili bilimsel çalışmaların mevcut durumunu ortaya koyması ve eksikliklerin tespit edilerek önerilerde bulunulmasını sağlamaktadır. Çalışmanın ilk bölümünde bibliyometri kavramı ele alınarak gelişim süreci belirlenmiştir. Ayrıca literatür taraması kısmında iki alan belirlenmiştir. İlki Sağlık konusu ile ilgili yapılan bibliyometrik çalışmalar özetlenmiştir. Çalışmanın yöntem kısmında araştırmanın modeli, amacı, önemi ve araştırma sorularına yer verilmiştir. Daha sonra bulgular, frekans ve yüzde analizi ile tablolaştırılarak sunulmuştur. Son kısımda ise çalışmanın sonucu ve önerileri ortaya konulmuştur.

BİBLİYOMETRİK ANALİZ İLE İLGİLİ KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE LİTERATÜR ÇALIŞMALARI

Üniversiteler, bilimsel bilgi birikiminin sağlanmasında ve toplumsal ilerlemenin gerçekleştirilmesinde önemli bir kurumdur. Üniversitelerde yürütülen eğitimler, bilginin ortaya çıkartılmasını sağlayarak üniversite gibi kurumların araştırma faaliyetlerine katkıda bulunmaktadır. Lisansüstü eğitim sürecinin hedefi, ülke problemlerini çözmek amacıyla çareler türetmek ve teknik alanlarda gelişme sürecine katkı sağlamaya yönelik araştırmalar yapmaktır. Ayrıca belirli bir bilim alanında uzman insan yetiştirme amacı ile birlikte en önemli görevi geleceğin bilim insanlarının yetiştirilmesine katkıda bulunmaktır (Sevinç, 2001). Herhangi bir bilim alanında çalışma yapacak araştırmacıların bilimsel çalışma gerçekleştirerek bilgiye erişmesini sağlaması, bilgiyi değerlendirmesi ve yorumlama kabiliyetini kazandırmayı hedefleyen lisansüstü eğitimde tezler, lisansüstü eğitimin en önemli çıktılarıdır. Lisansüstü tezlerin genel özelliklerini tespit etmek belirli bir alanın gelişim eğiliminin de ortaya çıkarılmasını sağlamaktadır. Belirli bir bilim alanında yapılan yayınların ve lisansüstü araştırmaların analiz edilmesi sayesinde ilgili akademik alanın gelişimi ve eğilimleri ortaya konulmaktadır (İnceoğlu, 2014).

Literatürde farklı bilim alanlarında yayınlanan farklı türde çalışmalar belirli dönemler itibarıyla içerik analizi, bibliyometrik analiz, doküman incelemesi, meta analizi gibi teknikler kullanılarak ele alan çalışmalar kullanılmaktadır. Yapılan bu tür yayınlar, bilim insanlarına belirli bir bilim alanı ile ilgili olarak bütüncül bir bilgi sunması ve bilim insanlarının işini kolaylaştırması bakımından yararlı görülmektedir. Belirli bir konu üzerinde çalışma yapacak araştırmacılar için alan ile ilgili en fazla çalışma yapılan konuları ve bununla birlikte yeterli düzeyde çalışma gerçekleştirilmeyen konuları belirlemeye yardımcı olmaktadır. Ayrıca araştırmacılar söz konusu yöntemler sayesinde güncel olarak popüler konuların farklı yanlarını çıkartan ya da yeterli düzeyde araştırma yapılmayan konulara yönelerek, ilgili bilim alanına daha fazla katkıda bulunabilmektedir. Literatürde bu yöntemlere yönelik yapılan çalışmaların sıklıkla tercih edilmesi, ilgili bilim alanının dinamik kalmasını da beraberinde getirmektedir (Özbek ve Badem, 2018:218).

Bilimsel açıdan herhangi bir bilim dalının gelişmesinde ilgili bilim alanında gerçekleştirilen yayımlar çeşitli biçimlerde söz konusu bilim alanına katkı yapmaktadır. Belirli bir bilim alanının gelişimini takip eden ve yapılan katkıları ortaya koyan yöntemlerden birisi de bibliyometridir. Bibliyometrik analiz, herhangi bir bilim alanında çalışma yapan bilim insanlarını en kısa zamanda en etkin okuma düzeyine ulaştırabilmektedir. İlgili alandaki literatürün makro açıdan incelenmesine olanak tanımaktadır. Belirli bir alanda hazırlanan bilimsel araştırmaların özelliklerini ve mevcut durumunu ortaya koymaktadır. Bibliyometrik analiz, belirli bir bilim alanındaki güncel gelişmeleri, araştırma yönlerini ve en fazla çalışılan konuları ortaya koyarak araştırmacılara, belirli ilgi alanlarının ortaya konmasına ve çalışılmamış alanların tespit edilmesine katkı sağlayarak yol göstermektedir (Bozdemir ve Çivi, 2019: 60).

Günümüzde bilimsel çıktıların giderek artmasıyla birlikte bilimsel etkinlikleri ölçmek amacıyla faydalı bir yöntem olarak kullanılan bibliyometrik araştırmalar konusundaki farkındalık düzeyini arttırmıştır. Ayrıca bibliyometrik analiz yöntemi pek çok bilim alanında popüler bir düzeye gelmesine de sebep olmuştur (Hall, 2011:16). Bibliyometrik yöntemler ile yapılan çalışmalar, belirli bir bilim alanında veya yapılan çalışma konularında meydana gelen yayımların değerlendirildiği, sınıflandırıldığı ve niceliksel analizlerle mevcut durumu tespit etmeyi sağlayan araştırmalardır. Bibliyometrik analiz üzerine kurulan çalışmalar özellikle son dönemlerde sosyal bilimler alanında çok fazla tercih edilen ve sayısal olarak artış içerisinde olan bir analiz yöntemidir.

Belirli bir alanda literatür taramasının bibliyometrik yöntemler ile derinlemesine incelenmesi, sonuçların değerlendirilmesi ve ortaya çıkacak yeni alanlar konusunda katkı sunmaktadır (Feng, Zhu ve Lai, 2017). Bibliyometrik analiz yönteminin tercih edildiği lisansüstü tez çalışmalarının araştırıldığı çalışmalarda veri tabanı olarak YÖK Ulusal Tez Merkezinin kullanıldığı gözlemlenmektedir. Araştırılan kriterler olarak genellikle, tezlerin, yayın yılı, sayfa sayısı, yazıldığı dil, üniversite türü, tez türü, araştırma yöntemi, hazırlandığı enstitü, anabilim dalı ve ilgilendiği konular gibi çeşitli parametreler doğrultusunda incelendiği belirtilebilir.

Bilimsel yayınlardaki farklı verilerin niceliği bakımından bilgiler sunan bibliyometrik analiz yöntemi kullanılarak yapılan çalışmaların literatür kısmı incelendiğinde pek çok araştırmaya rastlamak mümkündür. Literatürde, makale çalışmalarını ve lisansüstü tez çalışmalarını konu edinmiş çok sayıda bibliyometrik araştırma yer almaktadır. Literatür kısmında Sağlık alanında yapılmış makale ve lisansüstü tez çalışmalarını konu edinen bibliyometrik çalışmalara yer verilecektir. Söz konusu araştırmalardan bir kısmı aşağıda yer almaktadır.

Sağlık alanında yapılmış makale ve lisansüstü tez çalışmalarını konu edinen bibliyometrik araştırmalar; Tabur, (2019) 1975-2018 yıllarında, Hasta Güvenliği konusu altında Web of Science veri tabanında "Acil Tıp" alanında yazılan 677 çalışmayı bibliyometrik analiz yöntemi ile incelemiştir. Ayyıldız, (2021) 1994-2020 yıllarında, sağlık çalışanlarının maruz kaldığı "Zorbalık, Mobbing ve İşyeri Şiddeti" olgularına ilişkin Web of Science veri tabanında toplam 272 yayının bibliyometrik analizini yapmıştır. Korkmazer ve Piro, (2021) 2000-2020 yılları arasında, YÖK veri tabanında, sağlık çalışanlarında "Örgütsel Adalet" üzerine yazılan 60 tezi bibliyometrik analiz tekniği ile incelemiştir. Güley ve Kurutkan,

(2021) 1980-2019 yıllarında, "Sağlık Hizmetlerinde Kalite" kavramı üzerine Web of Science veri tabanında yayınlanan 1000 makale ve derleme çalışmalarını bibliyometrik yöntemiyle analizini yapmışlardır. Köse ve Kurutkan, (2021) 2001-2019 yıllarında, "Sağlık Hizmetlerinde Nesnelerin İnterneti" uygulamalarını ele alan Web of Science veri tabanında bulunan 503 adet makalenin bibliyometrik analizini yapmışlardır.

Çil ve Altsoy, (2021) 1975-2020 yıllarında, "Sağlık Hizmetlerinde Yönetim Muhasebesi" konusunda, Web of Science veri tabanında yayımlanan 117 makaleyi bibliyometrik analiz yöntemiyle incelemişlerdir. Özyurt ve Özgen, (2020) 2008-2020 yılları arasında Ulusal Tez Merkezinde yer alan "Sağlık Kurumlarında Örgütsel Bağlılık" konulu 96 adet lisansüstü tezlerini genel özelliklerinin belirlenmesi amacıyla bibliyometrik analiz yöntemi ile incelemişlerdir. Akyüz, (2021) 1975-2019 yıllarında, Web of Science veri tabanında, "Sağlık Okuryazarlığı" alanında hazırlanan 808 yayının bilimsel haritasını ortaya koymuştur. Fırat vd., (2018) 1975-2018 yıllarında, Web of Science veri tabanında, "Sağlık Politikası" ile ilgili 4694 çalışmayı bibliyometrik analiz tekniklerine göre incelemişlerdir. Elipek vd., (2019) 1987-2017 yıllarında, Scopus veri tabanından "International Journal of Technology Assessment in Health Care" dergisinde yayınlanan ve "Maliyet- Etkililik Analizi" ile ilgili yazılan 473 makaleyi bibliyometrik analiz yöntemi ile değerlendirmişler. Akın, (2021) 2015-2020 yıllarında, "Sağlık Turizmi" alanında Google Scholar ve DergiPark veri tabanlarında yapılmış 102 makaleyi bibliyometrik özellikleri açısından incelemiştir.

Temizkan vd., (2015) 1991-2014 yılları arasında, ulusal ve uluslararası veri tabanlarındaki dergilerde, "Sağlık Turizmi" ile ilgili 246 makaleyi bibliyometrik özellikleri açısından incelenmişlerdir. Canik vd., (2019) 1988-2017 yılları arasında, "Sağlık Turizmi" konulu YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından hazırlanan 139 yüksek lisans tezi ve 29 doktora tezleri bibliyometrik analizini yapmışlardır. Eke vd., (2020) 2013-2017 yılları arasında, karşılaştırmalı bir bakış açısıyla Hacettepe Sağlık İdaresi ve International Journal of Healthcare Management dergilerinde "Sağlık Yönetimi" konulu makaleleri çeşitli kategoriler kullanılarak bibliyometrik analiz yöntemi ile incelemişlerdir. Burmaoğlu vd., (2016) "Sağlık Alanında Sistem Dinamikleri" alanında PUBMED veri tabanı üzerinden yapılan tarama sonucu toplam 964 yayını bibliyometrik analize tabi tutmuşlardır. Yıldız ve Tosun, (2021) Web Of Science'ta yayımlanan "Sağlık Hizmetleri Alanında Yürütülen Sosyal Pazarlama" konusunda toplam 1209 adet çalışmaları bibliyometrik analiz ile değerlendirmişlerdir.

Becerikli, (2013) YÖK'ün Tez Tarama motorunda "Sağlık İletişimi" alanında gerçekleştirilen 16 yüksek lisans ve doktora tezlerini bibliyometrik bir analiz yoluyla eleştirel bir yaklaşımla değerlendirmeye tabi tutmuştur. Akbulut, (2020) 2011-2018 yıllarında, "Sağlık Sektöründe Maliyet" alanında Dergipark'da yayınlanan toplam 113 makaleyi bibliyometrik analiz yöntemiyle incelemiştir. Şahin ve Ocak, (2019) 1978-2017 yıllarında, YÖK'ün Tez Tarama motorunda "Sağlık Yönetimi" disiplinde yürütülen toplam 650 tez çalışması tezlerin genel özelliklerinin belirlenmesi amacıyla bibliyometrik analiz yöntemiyle incelenmiştir. Güneşer, (2022) 1994-2021 yıllarında, YÖK'ün Tez Tarama motorunda, "Halk Hekimliği" alanında yazılmış 73 adet tezleri çeşitli özellikleri bakımından bibliyometrik analizle incelemiştir. Keçeci, (2021) 1986 ve 2020 yılları arasında, YÖK veri tabanında, "İş Sağlığı ve Güvenliği" alanında yazılan 1603 lisansüstü tez çalışmasını bibliyometrik yöntem ile

incelemiştir. Doğan ve Baynal, (2020) 2000-2019 yıllarında, "Sağlık Turizmi" konularını içeren Web of Science veri tabanında yer alan 494 makaleyi çeşitli yönleri ile incelemiştir.

Bilimsel nitelikte ele alınan yayınların bireylere göre yeniden değerlendirilip işlenerek ele alınması, diğer araştırmacılara ilham vermesi mümkün olmaktadır. Başka araştırmacıların çalışmalarının temelini oluşturabilmektedir. Literatürde Sağlık konusu ile ilgili pek çok önemli çalışmanın olduğu görülmektedir. Ancak ekonomi konusunda sağlık alanında bibliyometrik analiz yapan çalışmalar bulunmadığından, sağlık konusunda ekonomi alanında bibliyometrik analiz yöntemi kullanılarak yapılan araştırmalara gereksinim olduğu gözlenmektedir. Bu çalışma önceki yapılan çalışmaları ortaya koyarak mevcudu göstermek aynı zamanda ileride yapılacak çalışmalara ışık tutmak adına önemlidir. Bu bağlamda literatürdeki bu açığı kapatmak ve ilgili literatüre katkıda bulunmak bu çalışmanın temel amacını oluşturmaktadır. Ekonomi konusunda sağlık alanına yönelik yazılan lisansüstü tezlerin bibliyometrik analizi diğer araştırmacılar için bakış açısı ve güncel konulara hâkimiyet fırsatı verecek, ilerideki araştırmalara yön verecektir.

ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ

Bu çalışma, betimsel araştırma tekniklerinden olan tarama araştırması tekniği kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın kapsamını, YÖK ulusal tez merkezi veri tabanında detaylı tarama bölümünde konu başlığı "Sağlık" ve "Pandemi" kelime grubunu içeren ve ekonomi alanında yazılan toplam 237 adet lisansüstü tez çalışması oluşturmaktadır. Araştırmanın doğruluk oranını arttırmak amacıyla araştırma evreninin tamamına ulaşılmış ve evrenin tümü incelenmiştir. Söz konusu tarama sonucunda elde edilen tezler matematiksel ve istatistiksel yöntemler kullanılarak incelenmiştir. Bu çalışmada lisansüstü tezlerin incelenmesinde ve değerlendirilmesinde, bibliyometrik analiz yöntemi kullanılmıştır. Bibliyometrik analiz yönteminde tezler, yazarların cinsiyetlerine, yayımlandığı yıllara, yayımlandıkları üniversitelere, hazırlandıkları enstitülere, anabilim dallarına, araştırma yöntemlerine, konularına, danışman unvanına, türüne, yazıldığı dillere, sayfa sayılarına, üniversite türüne, yayımlandıkları şehirlere ve ilişkili konular gibi çeşitli parametrelerde ele alınmıştır.

Bu çalışma ile iktisat alanında, Sağlık ile ilgili yazılan lisansüstü tezlerin genel bibliyometrik profillerini ortaya çıkartarak tarihsel süreç içerisinde gelişmelerinin ve değişimlerinin belirlenmesi sağlanmaktadır. Bunu sağlayabilmek adına bilimsel araştırmaların hem niceliksel hem de niteliksel açıdan değerlendirilmesine olanak tanıyan bibliyometrik analiz tekniği kullanılmıştır. Bibliyometrik analiz tekniği, bilimsel iletişim ağını tanımlamak, açıklamak, değerlendirmek ve tahmin etmek işlevini sağlamaktadır (Borgman ve Furner, 2002). Bibliyometrik bir analiz ile belirli bir bilim alanındaki literatürün tümü veya belli bir kısmını inceleyerek, belirli bir alanda zamansal ve mekansal boyutta değişimler ile ilgili somut veriler sunmaktadır. Bir bilim alanının gelecekteki olası eğilimlerine ilişkin çıkarımlarda bulunmaya katkı sağlar. Konu ile ilgili çalışma yapacak bilim insanlarına, çalışma konularını tespit etmede ve kariyer planlamaları açısından veri sağlayabilmektedir. Bununla birlikte ilgili bilim alanı ile ilgili problemlerin veya yetersizliklerin belirlenmesine ve bu açıdan gerçekleştirilecek düzeltmelerin veya yapılacak önerilerin tartışılmasına imkan sağlamaktadır (İnceoğlu 2014).

Literatürde İktisat disiplini altında ve Sağlık konusunda yapılan çalışmaları özellikle de tezleri bibliyometrik açıdan inceleyen bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Araştırma sonucu ekonomi bilim alanında sağlık alanında, ne tür çalışmaların, hangi yöntemlerle, hangi üniversitelerin bünyesinde, hangi yıllarda yapıldığı ile ilgili bilgiler ortaya konmuştur. Bu bilgilerin ilgili alanyazına katkı sunması yanında gelecekte sağlık ile ilgili çalışma yapmak isteyen araştırmacılara sağlık konusunda alanyazındaki boşluklarla ilgili fikir verip yol göstereceği umulmaktadır. Literatürde Sağlık konusu ile ilgili pek çok önemli çalışmanın olduğu görülmektedir. Ancak ekonomi alanında Sağlık ile ilgili literatürde bibliyometrik analiz yöntemi kullanılarak yapılmış herhangi bir çalışma olmadığından çalışma açısından bir boşluk olduğu gözlemlenmiştir. Bu bağlamda bu konularda yayınlanan bilimsel yayınların yetersiz olduğu ve bu konulara yönelik çalışmalara gereksinim duyulmaktadır. Bu çalışma ile literatürdeki bu açığı kapatmayı ve ilgili literatüre katkıda bulunmayı amaçlamaktadır.

ARAŞTIRMANIN SORULARI

Çalışmada işsizlik tez başlığını içeren 337 adet yüksek lisans ve doktora tez çalışması bibliyometrik analiz çerçevesinde hangi konuları ele aldığı, yıllar içerisindeki yayınların nicelik değişimleri ve çalışmaların değişim ve gelişim süreçleri ortaya konulmaya çalışılmıştır. Bu çalışmada belirlenen araştırma evrenleri neticesinde cevap aranılan araştırma soruları yüzde ve frekans analizi yöntemiyle incelenmiş olup sorular aşağıdadır;

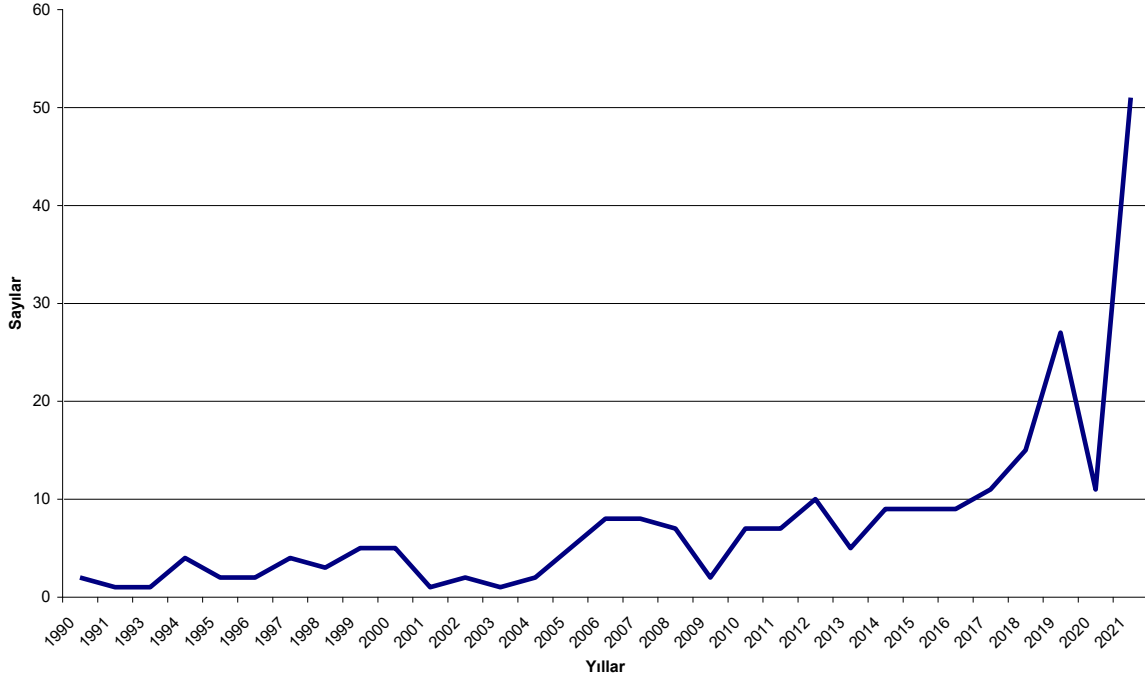
- 1- Tezlerin Yayınlandığı Yıllar Açısından Dağılımı Nasıldır?
- 2- Tezlerin Yayınlandıkları Üniversiteler Açısından Dağılımı Nasıldır?
- 3- Tezlerin Hazırlandıkları Enstitüler Açısından Dağılımı Nasıldır?
- 4- Tezlerin Anabilim Dalları Açısından Dağılımı Nasıldır?
- 5- Tezlerin Türü Açısından Dağılımı Nasıldır?
- 6- Tezlerin Yayınlandıkları Şehirler Açısından Dağılımı Nasıldır?
- 7- Tezlerde Kullanılan Araştırma Yöntemi Açısından Dağılımı Nasıldır?
- 8- Tezlerde Nicel Araştırmalarda Kullanılan Yöntemler Açısından Dağılımı Nasıldır?
- 9- Tezlerin İlgili Konular Açısından Dağılımı Nasıldır?
- 10- Tezlerin Yazarların Cinsiyetleri Açısından Dağılımı Nasıldır?
- 11- Tezlerin Yazıldığı Diller Açısından Dağılımı Nasıldır?
- 12- Tezlerin Üniversite Türü Açısından Dağılımı Nasıldır?
- 13- Tezlerin Danışman Unvanı Açısından Dağılımı Nasıldır?
- 14- Tezlerin Sayfa Sayıları Açısından Dağılımı Nasıldır?

BULGULAR

Çalışma bulguları kapsamında YÖK'ün web sitesindeki Tez Merkezi veri tabanındaki lisansüstü tezler, "yazarların cinsiyetlerine, yayınlandığı yıllara, yayınlandıkları üniversitelere, hazırlandıkları enstitülere, anabilim dallarına, araştırma yöntemlerine, danışman unvanına, türüne, yazıldığı dillere, sayfa sayılarına, üniversite türüne, yayınlandıkları şehirlere ve ilişkili konularına" göre parametreleri açısından incelenerek analiz edilmiş, sıklık (F) ve yüzdelik (%) değerleri tablo haline getirilip yorumlanmıştır. Bu bağlamda ilgili bilim alanında yapılan çalışmaların mevcut durumu incelenerek, ilgili konu hakkında araştırma yapacak bilim

insanlarına daha güncel konuları farklı yöntem ve analiz teknikleriyle incelenmesine katkı sağlaması bakımından çalışma bulguları önemlilik oluşturmaktadır.

Grafik 1. Tezlerin yayınlandığı yıllara göre dağılımı

Ekonomi konusunda "Sağlık" ile ilgili tezlerin yıllar bakımından dağılımı araştırıldığında, ilk lisansüstü tezin 1990 yılında iki adet yüksek lisans tezinin yazılmasıyla başlamıştır. Yüksek lisans açısından tez yılları değerlendirildiğinde 1993 yılı hariç her yıl tez yazımı gerçekleştirilmiştir. 1990-2005 yılları arasında en fazla 5 adet yüksek lisans tezi ile 1999 yılında yapılmıştır. 2006 yılı ile birlikte her yıl 5'in üzerinde yüksek lisans tezi yazılmıştır. En fazla tez çalışması 2021 yılında 45 tez ile yapılmıştır. Daha sonra sırasıyla 2019 yılında 26 ve 2017 yılında 11 yüksek lisans tezi yazılmıştır.

Doktora tezleri incelendiğinde ise, ilk doktora tez çalışması 1993 yılında yapılmıştır. 2006 yılına kadar aralıklı olarak toplamda 7 adet doktora tezi yazılmıştır. 2006 yılından itibaren konu ile ilgili düzenli doktora çalışmaları yapılmıştır. En fazla doktora tez çalışması 8 adet tez ile 2018 yılında yapılmıştır. Ayrıca 2011 ve 2017 yıllarında konu ile ilgili doktora çalışması bulunmamaktadır. Toplam olarak değerlendirildiğinde tez çalışmalarının 2012 yılı ile birlikte artış eğiliminde olduğunu özellikle 2017 sonrasında trend oluştuğunu ve 2021 yılında 51 adet tez ile zirvede yer almıştır. Özellikle 2010 sonrası ortaya çıkan salgın hastalıklar, sağlık konusundaki ilginin artması nedeniyle ekonomi disiplini içerisinde sağlık konusuna daha fazla ilgi gösterilmektedir.

Tablo 1. Tezlerin yayımlandıkları üniversitelere göre dağılımı

Üniversite	F	%	Üniversite	F	%
Marmara Üniversitesi	25	10,55	Gaziantep Üniversitesi	5	2,11
İstanbul Üniversitesi	16	6,75	Erciyes Üniversitesi	5	2,11
Hacettepe Üniversitesi	13	5,49	Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi	4	1,69
Dokuz Eylül Üniversitesi	11	4,64	Kocaeli Üniversitesi	4	1,69
Orta Doğu Teknik Üniversitesi	8	3,38	Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi	4	1,69
Anadolu Üniversitesi	8	3,38	Çukurova Üniversitesi	4	1,69
Adnan Menderes Üniversitesi	7	2,95	Hasan Kalyoncu Üniversitesi	4	1,69
Sakarya Üniversitesi	6	2,53	Atatürk Üniversitesi	4	1,69
Gazi Üniversitesi	6	2,53	Süleyman Demirel Üniversitesi	4	1,69
Gebze Teknik Üniversitesi	6	2,53	Akdeniz Üniversitesi	4	1,69

Tezlerin yayımlandıkları üniversitelere göre dağılımını incelediğimizde ekonomi konusunda "Sağlık" konu başlığı olarak en çok tez hazırlanan üniversite 25 adet tez ile Marmara Üniversitesi olmaktadır. Marmara üniversitesini ikinci sırada İstanbul üniversitesi 16 adet tez ile izlemektedir. Üçüncü sırada ise 13 adet tez ile Hacettepe üniversitesi takip etmektedir. Daha sonra sırasıyla 11 adet ile Dokuz Eylül Üniversitesi, 8 adet ile Orta Doğu Teknik ve Anadolu üniversiteleri, 7 adet ile Adnan Menderes üniversitesi, 6 adet ile Sakarya, Gazi ve Gebze Teknik Üniversiteleri üniversiteleri izlemektedir. Diğer üniversitelerin sayı ve oranları tabloda izlenmektedir. Tabloyu daha verimli kullanmak adına 4 adet ve üzerindeki tez sayıları tablolaştırılmıştır. Özellikle ilk 5 sırayı büyükşehirlerde yer alan tarihi eskiye dayanan köklü üniversiteler yer almaktadır. Bu avantaj ile araştırmacılara daha fazla olanak sağlaması, üniversitelerdeki program ve öğrenci sayılarının fazlalığı üniversite sayılarına da yansımıştır. Ekonomi bilim alanında "Sağlık" konusunda 79 adet üniversitede lisansüstü tez yazılmıştır.

Tablo 2. Tezlerin hazırlandıkları enstitülere göre dağılımı

Tez Türü	Yüksek Lisans		Doktora		Toplam	
	F	%	F	%	F	%
Sosyal Bilimler Enstitüsü	171	90	45	95,75	216	91,14
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü	13	6,84	2	4,25	15	6,33
Sağlık Bilimleri Enstitüsü	4	2,10			4	1,69
İşletme Enstitüsü	1	0,53			1	0,42
Avrupa Birliği Enstitüsü	1	0,53			1	0,42
Toplam	190	100	47	100	237	100

Lisansüstü tezlerin hazırlandıkları enstitülere göre dağılımı incelendiğinde, en fazla tezlerin hazırlandığı enstitü Sosyal Bilimler Enstitüsüdür. 171 adet yüksek lisans tezi, 45 adet doktora tezi, toplamda ise 216 adet ile tezlerin büyük çoğunluğunun bu enstitüde yoğunlaştığı görülmektedir. Ekonomi bilim alanında "Sağlık" konusu sosyal bilimlerin çalışma konusu olduğundan yoğunlaşma normal karşılanmalıdır. İkinci sırada Lisansüstü Eğitim Enstitüsü gelmektedir. 13 adet yüksek lisans araştırması ve 2 adet doktora araştırması ile toplamda 15 adet tez hazırlanmıştır. Üçüncü sırada ise Sağlık Bilimleri Enstitüsü gelmektedir. 4 adet yüksek lisans çalışması yapılmıştır. Daha sonra ise İşletme Enstitüsü 1 adet tez ve Avrupa Birliği Enstitüsü 1 adet tez ile yer almaktadır.

Tablo 3. Tezlerin anabilim dallarına göre dağılımı

Tez Türü	Yüksek Lisans		Doktora		Toplam	
	F	%	F	%	F	%
Anabilim Dalı						
İktisat Anabilim Dalı	118	62,11	34	72,34	152	64,14
Maliye Anabilim Dalı	21	11,05	8	17,02	29	12,24
İşletme Anabilim Dalı	6	3,16	1	2,13	7	2,95
Ekonometri Anabilim Dalı	6	3,16			6	2,53
Sağlık Yönetimi Anabilim Dalı	5	2,63	1	2,13	6	2,53
Finansal İktisat Anabilim Dalı	5	2,63			5	2,11
İktisat Politikası Anabilim Dalı	4	2,11	1	2,13	5	2,11
İşletme Yönetimi Anabilim Dalı	3	1,58			3	1,27
Sağlık Ekonomisi Anabilim Dalı	3	1,58			3	1,27
Diğer	19	10	2	4,26	21	8,86
Toplam	190	100	47	100	237	100

Tezlerin anabilim dalları bakımından dağılımı incelendiğinde, ekonomi bilim alanında "Sağlık" konusu 28 ana bilim dalında incelenmiştir. Anabilim dallarının çok çeşitli olması konunun detaylı bir şekilde ekonomi alanında araştırıldığı şeklinde yorumlanabilmektedir. Konunun güncelliği ve popülerliğinin giderek arttığı ve farklı anabilim dallarında da ilişkili konuların geniş çaplı ele alınabileceği ortaya çıkmaktadır. 118 adet yüksek lisans tezi, 34 adet doktora tezi, toplamda ise 152 adet ile en fazla araştırma yapılan anabilim dalı olarak iktisat anabilim dalı gelmektedir. İkinci sırada ise, toplamda 29 adet ile Maliye anabilim dalı gelmektedir. Üçüncü sırada ise, İşletme anabilim dalı toplam olarak 7 adet tez çalışması ile almaktadır. Daha sonra sırasıyla 6 adet tez ile Ekonometri ve Sağlık Yönetimi, 5 adet teze Finansal İktisat ve İktisat Politikası, 3 adet teze İşletme Yönetimi ve Sağlık Ekonomisi Anabilim Dalları gelmektedir.

Tablo 4. Tezlerin türüne göre dağılımı

Tez Türü	Frekans (n)	Yüzde (%)
Doktora	47	19,83
Yüksek Lisans	190	80,17
Toplam	237	100

Lisansüstü tezlerin türüne göre dağılımı incelendiğinde, ekonomi bilim alanında "Sağlık" konulu tezlerin 47 adet ile %19,83'ü doktora tezleri, 190 adet ile %80,17'si ise yüksek lisans tezleri oluşturmaktadır. Yüksek lisans tezleri doktora tezlerinin yaklaşık 5 katı büyüklüktedir. Yüksek lisans tezlerinin yoğunlukta yapılmasının nedeni olarak üniversitelerde ilgili bilim alanında ve programlarda daha fazla sayıda öğrenci alması iken bunun karşısında doktora çalışmalarına hem ilginin hem de yeterli alan ve programın açılmaması gösterilebilir. Ayrıca doktora tez sayılarındaki düşüklüğün nedenleri olarak, araştırma yapan insanların çoğunun yüksek lisans eğitiminden sonra kariyerlerini noktalandırması, farklı alanlara yönelmesi, doktora eğitimindeki sürenin uzun olması, giriş koşullarının daha zorlu olması ifade edilebilir.

Tablo 5. Tezlerin yayımlandıkları şehirlere göre dağılımı

Şehir	F	%	Şehir	F	%
İstanbul	64	27	Konya	6	2,53
Ankara	36	15,19	Kayseri	5	2,11
İzmir	14	5,91	Antalya	4	1,69
Kocaeli	10	4,22	Isparta	4	1,69
Gaziantep	9	3,80	Nevşehir	4	1,69
Eskişehir	9	3,80	Tokat	4	1,69
Aydın	7	2,95	Adana	4	1,69
Sakarya	6	2,53	Erzurum	4	1,69

Lisansüstü tezlerin yayımlandıkları şehirlere göre dağılımı incelendiğinde en fazla tez çalışması İstanbul ilinde yapılmıştır. İstanbul'un ardından, Ankara, İzmir, Kocaeli, Gaziantep ve Eskişehir takip etmektedir. İstanbul'da 64 adet lisansüstü tez yazılırken, 36 adet tez Ankara'da, 14 adet tez İzmir'de, 10 adet tez Kocaeli'de, 9 adet tez ise Eskişehir ve Gaziantep ilinde yazılmıştır. Büyükşehirlerde tez yazımının fazla olmasını hem araştırmacıların sayısı hem de üniversite sayısının fazla olması ile ilişkilendirebiliriz.

Tablo 6. Tezlerde kullanılan araştırma yöntemine göre dağılımı

Tez Türü	Yüksek Lisans		Doktora		Toplam	
	F	%	F	%	F	%
Yöntem						
Nitel	82	43,16	12	25,53	94	39,66
Nicel	108	56,84	35	74,47	143	60,34
Toplam	190	100	47	100	237	100

Lisansüstü tezlerde kullanılan araştırma yöntemine göre dağılımı incelendiğinde, ekonomi bilim alanında "Sağlık" konulu tezlerin büyük bir çoğunluğunun nicel araştırma yöntemi kullanıldığı görülmektedir. Nicel araştırma yöntemi 108 adet yüksek lisans tez çalışmasında ve 35 adet doktora tez çalışmasında olarak toplamda 143 adet tezde kullanılmıştır. Buna karşın nitel araştırma yöntemi ise 82 adet yüksek lisans tez çalışmasında ve 12 adet doktora tez çalışmasında olmak üzere toplamda 94 adet tezde kullanılmıştır. Doktora tezlerinde çoğunlukla nicel araştırma yönteminin kullanıldığı görülmektedir.

Tablo 7. Tezlerde nicel araştırmalarda kullanılan yöntemlere göre dağılımı

Tez Türü	Yüksek Lisans		Doktora		Toplam	
	F	%	F	%	F	%
Yöntem						
Ekonometrik Analiz	78	72,22	33	94,28	111	77,62
Anket Analiz	30	27,78	2	5,72	32	22,38
Toplam	108	100	35	100	143	100

Lisansüstü tezlerde kullanılan nicel araştırma yöntemlerinde kullanılan tekniklere göre dağılımı incelendiğinde, Ekonometrik analiz yöntemi, 78 adet yüksek lisans tez çalışmasında ve 33 adet doktora tez çalışmasında olmak üzere toplamda 111 adet tezde kullanılmıştır. Buna karşın anket analiz yöntemi ise 30 yüksek lisans tez çalışmasında ve 2 doktora tez çalışmasında olmak üzere toplamda 32 adet tezde kullanılmıştır. Ekonometrik analiz tekniği hem yüksük lisans hem de doktora çalışmalarında fazlaca tercih edilen bir teknik olmuştur.

Tablo 8. Tezlerin ilişkili konulara göre dağılımı

İlişkili Konular	F	%	İlişkili Konular	F	%
Sağlık Harcamaları	80	33,76	Sağlık Sistemi Reformu	6	2,53
Ekonomik Büyüme	35	14,77	Milli Gelir	6	2,53
Sağlık Ekonomisi	15	6,33	Sağlık Hizmetleri Talebi	5	2,11
Kalkınma	15	6,33	Sağlık Hizmetlerinde Etkinlik	5	2,11
Sağlık Sektörü	10	4,22	Cepten Sağlık Ödeme	4	1,69
Sağlık Turizmi	8	3,38	Sağlık Hizmetleri Sunumu	4	1,69
Sağlık Hizmetleri Finansmanı	7	2,95	Neoliberal Dönüşüm	4	1,69
Sağlık Göstergeleri	7	2,95	Sosyal Refah	4	1,69
İşgücü Piyasası	7	2,95	Sağlıkta Dönüşüm Programı	4	1,69
Sağlık Sigortası	6	2,53	Kamu Hizmeti	4	1,69

Lisansüstü tezlerin ilişkili konulara göre dağılımı incelendiğinde ekonomi bilim alanında "Sağlık" konusunda yapılan 237 lisansüstü tezin 80 tanesinde sağlık harcamaları konusu ele alınmıştır. Sağlık harcamalarını 35 adet tez ile ekonomik büyüme konusu takip etmektedir. Sağlık ekonomisi 15, Ekonomik Kalkınma 15, Sağlık sektörü 10, Sağlık Turizmi 8 adet ile yer almıştır. Ayrıca, Sağlık hizmetlerinin finansmanı, sağlık göstergeleri, işgücü piyasası, sağlık sigortası, sağlık sistemi reformu, milli gelir gibi kavramlar tezlerde sıklıkla kullanılmıştır.

Sağlık konusunun ekonomik etkilerini ölçümlemeye çalışan araştırmacılar genellikle ekonomik büyüme üzerinde yoğunlaşmışlardır. Ekonomik büyüme bakımından sağlık ele alınış biçimiyle beşeri sermaye faktörü olarak değerlendirilmektedir. Sağlık doğrudan bir üretim faktörü olarak değerlendirilebileceği gibi diğer üretim faktörlerinin verimliliğini etkilemesi açısından da önemli bir unsurdur. Her iki açıdan sağlık çalışmalarında ekonomik büyüme önemli bir yer tutmaktadır. Ekonomik büyüme kadar önemli olan ve toplumların yapısal değişimini kapsayan ekonomik kalkınma konusu da sağlık ile ilişkilendirilen bir diğer alandır. Sağlık harcamaları hem ekonomik büyüme açısından hem de ekonomik kalkınma açısından araştırılması gereken bir konudur.

Tablo 9. Tezlerin yazarların cinsiyetlerine göre dağılımı

Tez Türü	Yüksek Lisans		Doktora		Toplam	
	F	%	F	%	F	%
Cinsiyet						
Kadın	96	50,53	27	57,45	123	51,90
Erkek	94	49,47	20	42,55	114	48,10
Toplam	190	100	47	100	237	100

Lisansüstü tezlerin yazarların cinsiyetlerine göre dağılımı incelendiğinde, ekonomi bilim alanında "Sağlık" konusunda çalışma yapan kadınlar 96 adet yüksek lisans tez çalışması ve 27 adet doktora tez çalışması olmak üzere toplam 123 adet tez çalışması gerçekleştirmişlerdir. Erkek araştırmacılar ise, 94 adet yüksek lisans ve 20 adet doktora tezi olmak üzere toplamda 114 adet tez çalışması yapmışlardır. Tezlerde tez yazarı olarak kadınların erkeklerden daha fazla olması eğitim sürecinde kadınların varlığını ve akademik kariyer sürecinde daha fazla var oldukları izlenimi yaratarak memnuniyet verici bir durum olmaktadır.

Tablo 10. Tezlerin yazıldığı dillere göre dağılımı

Tez Türü	Yüksek Lisans		Doktora		Toplam	
	F	%	F	%	F	%
Türkçe	163	85,79	40	85,11	203	85,65
İngilizce	26	13,68	7	14,89	33	13,92
Fransızca	1	0,53			1	0,43
Toplam	190	100	47	100	237	100

Lisansüstü tezlerin yazıldığı dillere göre dağılımı incelendiğinde, ekonomi bilim alanında "Sağlık" konusunda 163 adet yüksek lisans çalışması ve 40 adet doktora çalışması olmak üzere toplamda 203 adet tez Türkçe dilinde yazılmıştır. İngilizce dilinde ise 26 adet yüksek lisans çalışması ve 7 adet doktora çalışması olmak üzere toplamda 33 adet tez yazılmıştır. Fransızca dilinde 1 adet yüksek lisans çalışması bulunmaktadır. Türkçe dili hem yüksek lisans hem de doktora çalışmalarında önemli bir ağırlığa sahiptir. Bunun temel nedeni, araştırmacıların kendi ana dillerinde araştırma yapması ve tez yazmasının sağlamış olduğu kolaylıklardır. Lisansüstü tez programlarının büyük bir çoğunluğunun Türkçe dilinde kabul edilmesi de etkili olmaktadır.

Tablo 11. Tezlerin üniversite türü bakımından dağılımı

Tez Türü	Yüksek Lisans		Doktora		Toplam	
	F	%	F	%	F	%
Devlet	162	85,26	45	95,75	207	87,34
Vakıf	28	14,74	2	4,25	30	12,66
Toplam	190	100	47	100	237	100

Lisansüstü tezlerin yazıldığı üniversitelerin türü bakımından dağılımı incelendiğinde, devlet üniversitelerinde yüksek lisans çalışmalarında 162 adet ve doktora çalışmalarında ise 45 adet tez ile büyük bir ağırlığa sahiptir. Vakıf üniversitelerinde ise yüksek lisans tezlerinde 28 adet tez yazılırken 2 adet doktora tezi yazılmıştır. Toplam olarak lisansüstü tezlerde devlet üniversiteleri 207 adet teze sahip iken vakıf üniversitelerinde 30 adet tez yer almaktadır. Devlet üniversitelerinin payı açık ara önemli bir ağırlığa sahiptir. Bunun nedeni devlet üniversiteleri genel üniversiteler içerisinde önemli bir paya sahiptir. Vakıf üniversitelerinin sayısı günümüzde önemli bir ivme yakalamasına rağmen devlet üniversitelerinin oldukça gerisinde yer almaktadır.

Tablo 12. Tezlerin danışman unvanına göre dağılımı

Tez Türü	Yüksek Lisans		Doktora		Toplam	
	F	%	F	%	F	%
Danışman Unvanı						
PROF.DR	71	37,37	38	80,85	109	45,99
DOÇ.DR.	55	28,95	7	14,89	62	26,16
DR.ÖĞR.ÜYESİ	64	33,68	2	4,26	66	27,85
Toplam	190	100	47	100	237	100

Lisansüstü tezlerin danışman unvanı bakımından dağılımı incelendiğinde, yüksek lisans tezlerine danışmanlık yapan Prof. Dr. unvanı 71 adet, Doç. Dr. unvanı ile 55 adet ile Dr. Öğr. Üyesi unvanı ile 64 adet tez yazılmıştır. Doktora tezlerinde unvan analizine baktığımızda ise; Prof. Dr. unvanı ile 38 adet, Doç. Dr. unvanı ile 7 adet ve Dr. Öğr. Üyesi unvanı ile 2 adet tez yazılmıştır. Toplam olarak lisansüstü tezlerde en çok danışman unvanı Prof. Dr. unvanına sahip

akademisyenler 109 adet lisansüstü teze danışmanlık yaparak bütünlüğün çoğunu oluşturmaktadır. Bunların yanı sıra Doç. Dr. unvanı toplam 62 adet lisansüstü tez oluştururken, Dr. Öğr. Üyesi 66 adet lisansüstü tez oluşturduğu tablodaki bulgularla verilmiştir. Prof. Dr. unvanına sahip akademisyenler tezlerde önemli bir ağırlığa sahiptir. Özellikle doktora çalışmalarında %80'lik bir paya sahip bulunmaktadırlar.

Tablo 13. Tezlerin sayfa sayılarına göre dağılımı

Sayfa Sayıları	Yüksek Lisans		Doktora		Toplam	
	F	%	F	%	F	%
0-50	2	1,05			2	0,84
51-100	64	33,68			64	27
101-150	87	45,79	3	6,38	90	37,97
151-200	30	15,79	21	44,68	51	21,52
201-250	5	2,63	11	23,40	16	6,75
251-300			5	10,64	6	2,53
301-350	1	0,53	5	10,64	6	2,53
351 ve Üstü	1	0,53	1	2,13	2	0,84
Toplam	190	100	47	100	237	100

Lisansüstü tezlerin sayfa sayılarına göre dağılımları incelendiğinde en fazla ağırlıklı yapılan sayfa adedi 101 ile 150 sayfa arasındadır. Söz konusu sayfalarda 87 yüksek lisans çalışması ve 3 doktora çalışması olmak üzere toplamda 90 adet tez yazılmıştır. Yüksek lisans çalışmalarında 51-100 arasında sayfa sayısı bulunan tez 64 adet, 151-200 arasında sayfa sayısı olan tez ise 30 adettir. Doktora çalışmalarında en fazla 151-200 sayfa sayısı arasında 21 adet ile tez yazılmıştır. 201-250 sayfa sayısı arasında 11 adet doktora tezi yazılmıştır. Toplamda %38 ağırlıkla 101-150 sayfa arası, %27 ile 51-100 sayfa arası ve %21 ile 151-200 sayfa arası tezler yazılmıştır. Ayrıca sayfa sayısı arttıkça yüksek lisans tezlerinin sayısında azalma yaşanırken, doktora tez çalışmalarında artış meydana gelmektedir.

SONUÇ

Çalışma kapsamında, YÖK ulusal tez merkezi veri tabanında yer alan İktisat disiplini altında ve Sağlık konulu lisansüstü tezler çeşitli parametreler çerçevesinde bibliyometrik analiz yöntemi ile incelenmiştir. Ayrıca Sağlık konusunda literatürün genel özellikleri tespit edilerek eksiklikleri ortaya konulmuş ve Sağlık konusunda araştırma yapacak bilim adamlarına kolaylık sağlanması amaçlanmıştır. Bu çalışmada bir başka amaç ise bulguların tek bir araştırma çatısı altında toplanması ve bilim insanlarının tek kaynak üzerinden çok sayıda çalışma verilerine ulaşmasıdır. Konuya ilgi duyan bilim insanlarına da bilimsel yol haritası sunmaktadır. Bu çalışma ile yapılan bibliyometrik analiz sayesinde, hem ilgili bilim alanının bilimsel açıdan ayrıntılarının belirlenmesi, hem de üzerinde en çok durulan ve geri planda kalan konuların ortaya çıkarılması sağlanmaktadır. İktisat disiplini altında ve Sağlık konusunda yayınların odak noktaları ve boşluklarının ortaya çıkarılması, bu konularda araştırma yapmak isteyen bilim insanlarına yön verebileceği ve bu sayede çalışmanın literatüre katkı sağlayabileceği düşünülmektedir.

İktisat disiplini altında ve Sağlık konulu lisansüstü tezler incelendiğinde, kadın tez yazarları, erkek tez yazarlarına göre önemli bir üstünlüğe sahiptirler. Kadın araştırmacı

sayısındaki artış kadınların eğitim hayatında ve kariyer sürecinde var olmaları adına memnuniyet verici bulunmaktadır. Konuyla ilgili olarak 1990 yılında ilk yüksek lisans tez çalışması, 1993 yılında ise ilk doktora tez çalışması yazılmıştır. En fazla tez çalışması ise 2021 yılında gerçekleştirilmiştir. Yıllar içerisinde sağlık konusundaki gelişmeler, tez sayılarının son zamanlarda artmasını sağlamıştır. Marmara üniversitesi konu ile ilgili en fazla araştırma yapılan üniversitedir. Daha sonra sırasıyla İstanbul üniversitesi, Hacettepe üniversitesi, Dokuz Eylül üniversitesi ve Orta Doğu Teknik üniversitesi izlemiştir. Özellikle ilk 5 sırayı büyükşehirlerde yer alan tarihi eskiye dayanan köklü üniversiteler yer almaktadır. Bu illerde araştırmacılara daha fazla olanak sağlaması, üniversitelerdeki program ve öğrenci sayılarının fazlalığı üniversite sayılarına da yansımıştır.

Sosyal Bilimler enstitüsü, en fazla tez hazırlanan enstitüdür. Ekonomi bilim alanında "Sağlık" konusu sosyal bilimlerin çalışma konusu olduğundan yoğunlaşma doğaldır. Literatürde konu çok fazla anabilim dalında incelenmiştir. Bu da göstermektedir ki, konunun detaylı bir şekilde ekonomi alanında araştırıldığıdır. En fazla tezler iktisat anabilim dalında hazırlanmıştır. Yüksek lisans tezleri doktora tezlerinin yaklaşık beş katı bir büyüklüğe sahiptir. Yüksek lisans tezlerinin fazla olmasının sebebi üniversitelerde yüksek lisans programların ve öğrenci sayılarının fazlalığı gösterilebilir. Prof. Dr. unvanına sahip akademisyenler özellikle doktora tez çalışmalarında önemli bir ağırlığa sahiptir. Tezlerin büyük bir çoğunluğunda nicel araştırma yöntemi kullanılarak yazılmıştır. Nicel araştırma yönteminde ise ağırlıklı olarak ekonometrik analiz tekniği tercih edilmektedir.

En fazla ağırlıklı yapılan sayfa adedi 101 ile 150 sayfa arasındadır. Ayrıca sayfa sayısı arttıkça yüksek lisans tezlerinin sayısında azalma yaşanırken, doktora tez çalışmalarında artış meydana gelmektedir. Devlet üniversitelerinin payı açık ara önemli bir ağırlığa sahiptir. Bunun nedeni devlet üniversiteleri genel üniversiteler içerisinde önemli bir paya sahiptir. Türkçe dili hem yüksek lisans hem de doktora çalışmalarında önemli bir ağırlığa sahiptir. Bunun temel nedeni, araştırmacıların kendi ana dillerinde araştırma yapması ve tez yazmasının sağlamış olduğu kolaylıklardır. en fazla tez çalışması İstanbul ilinde gerçekleşmiştir. İstanbul'un ardından Ankara, İzmir, Kocaeli, Gaziantep ve Eskişehir illeri takip etmektedir. Büyükşehirlerde tez yazımının fazla olmasını hem araştırmacıların sayısı hem de üniversite sayısının fazla olması ile ilişkilendirebiliriz. Sağlık harcamaları konusu mevcut konu ile en fazla ilişkilendirilen konu olmuştur. Ayrıca, sağlık konusunun ekonomik etkilerini ölçümlemeye çalışan araştırmacılar genellikle ekonomik büyüme ve ekonomik kalkınma üzerinde de yoğunlaşmışlardır.

Yazar Beyanı

Araştırma ve Yayın Etiği Beyanı: Bu çalışma bilimsel araştırma ve yayın etiği kurallarına uygun olarak hazırlanmıştır.

Etik Kurul Onayı: Bu araştırma etik kurul izni gerektiren analizleri kapsamadığından etik kurul onayı gerektirmemektedir.

Yazar Katkıları: Yazar çalışmanın tümünü tek başına gerçekleştirmiştir.

Çıkar Çatışması: Yazar açısından ya da üçüncü taraflar açısından çalışmadan kaynaklı çıkar çatışması bulunmamaktadır.

KAYNAKÇA

Akbulut, F. (2020). Türkiye’de Sağlık Alanında Maliyet Üzerine Yapılan Araştırmaların Bibliyometrik Analizi. Süleyman Demirel Üniversitesi, Vizyoner Dergisi, 11(28), 815-828.

Akın, M. H. (2021). Sağlık Turizmi Alanyazının Bibliyometrik Analizi (2015-2020). Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi, 10(3), 2026-2036.

Akyüz, S. (2021). Sağlık Okuryazarlığı Araştırmalarının Bibliyometrik Analizi. Genel Tıp Dergisi, 31(4), 402-416.

Ayyıldız O. (2021). Sağlık Çalışanlarına Yönelik Zorbalık ve Mobbing Davranışları: Bibliyometrik Bir Analiz. Meyad Akademi. 2(2):126-149.

Becerikli, Y. S. (2013). Türkiye’de Sağlık İletişimi Üzerine Yazılan Lisansüstü Tezlerin Bibliyometrik Analizi: Eleştirel Bir Bakış. Ankara Sağlık Hizmetleri Dergisi, 12(2), 25–36.

Borgman C. L. ve Furner, J. (2002). Scholarly Communication and Bibliometrics. Annual Review Of Information Science And Technology, 36, 3-72.

Bozdemir, E. ve Çivi, F. (2019). Standart Maliyet Yönteminin Görsel Haritalama Tekniğine Göre Bibliyometrik Analizi. Muhasebe ve Finansman Dergisi, (81), 59-84.

Burmaoğlu, S., Kıdak, L. B., Sur, H. ve Demir, H. (2016). Sistem Yaklaşımı Ve Sağlık Alanında Sistem Dinamikleri Uygulamaları: Bibliyometrik Bir Analiz. Hacettepe Sağlık İdaresi Dergisi, 19(4), 443-463.

Canik, S. ve Güneren Özdemir, E. (2019). Sağlık Turizmini Konu Alan Lisansüstü Tezlerin Bibliyometrik Değerlendirmesi (1988-2017), Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi, 30(2-Özel Sayı):125-134.

Çil Koçyiğit, S., Altsoy, S. (2021). Sağlık Hizmetlerinde Yönetim Muhasebesi Alanında Bibliyometrik Bir Analiz, İşletme Araştırmaları Dergisi, 13 (2), 1384-1396.

Doğan, S. ve Baynal Doğan, T. G. (2020). Uluslararası Alanyazında Sağlık Turizmi Alt Bileşenleri Üzerine Bibliyometrik Bir Analiz. Hacettepe Sağlık İdaresi Dergisi, 23(4), 561-586

Eke, E., Zeybek, M. ve Zeybek, D. Ö. (2020). Sağlık Yönetimi Alanında Ulusal Ve Uluslararası Dergide Yayımlanan Makaleler Üzerine Bir Araştırma. Süleyman Demirel Üniversitesi Sağlık Yönetimi Dergisi, 2(1), 1-10.

Elipek, E., Camuz Berber, İ., Yiğit, A. (2019). Sağlık Teknolojisi Değerlendirme Kapsamındaki Maliyet Etkililik Çalışmalarının Bibliyometrik Analizi. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (34), 163-180

Feng, Y., Zhu, Q. ve Lai, K. H. (2017). Corporate Social Responsibility for Supply Chain Management: A Literature Review and Bibliometric Analysis. Journal of Cleaner Production, 158, 296-307.

Fırat, Serhat, Kurutkan, Mehmet Nurullah ve Orhan, Fatih (2018). Sağlık Politikası Konusunun Bilim Haritalama Teknikleriyle Analizi, Iksad Publications.

Güley A. Ö, Kurutkan M. N. (2021). Sağlık Hizmetlerinde Kalite Kavramının Bibliyometrik Analizi: Çalışmalar Ve Eğilimler. Journal Of Innovative Healthcare Practices, 2(1):1-22.

Güneşer, R. (2022). Türkiye'deki Halk Hekimliği Konulu Lisansüstü Tezlerin Bibliyometrik Profili. Mersin Üniversitesi Tıp Fakültesi Lokman Hekim Tıp Tarihi Ve Folklorik Tıp Dergisi, 12(1), 179-188.

Hall, C. M. (2011). Publish And Perish? Bibliometric Analysis, Journal Ranking And The Assessment Of Research Quality İn Tourism. Tourism Management, 32(1), 16-27.

İnceoğlu, Ç. (2014). Türkiye'de Akademik Sinema Yazımının On Yılı (2002-2011): Bibliyometrik Bir Analiz. Selçuk İletişim, 8(3), 182-200.

Johnson, A.-G. and Samakovlis, I. (2019). A Bibliometric Analysis Of Knowledge Development in Smart Tourism Research, Journal of Hospitality and Tourism Technology, 10(4), 600-623.

Keçeci, Şenay. (2021). Ulusal Tez Merkezinde Yer Alan İş Sağlığı Güvenliği Alanında Yazılmış Tezlerin Bibliyometrik Analizi. Uluslararası Sosyal Bilimler Ve Eğitim Dergisi 3.

Korkmazer, F., Pirol, M. (2021). Sağlık Çalışanlarında Örgütsel Adalet Üzerine Yazılmış Lisansüstü Tezlerin Bibliyometrik Yöntemle İncelenmesi, İşletme, 2(1), 73-86.

Köse, G. ve Kurutkan, M.N. (2021). Sağlık Hizmetlerinde Nesnelerin İnterneti Uygulamalarının Bibliyometrik Analizi. Avrupa Bilim Ve Teknoloji Dergisi, (27), 412-432.

Kurutkan, M. N., ve Orhan, F., (2018). Kalite Prensiplerinin Görsel Haritalama Tekniğine Göre Bibliyometrik Analizi. Ankara: Sage Yayıncılık.

Mühlbacher, A. C. (2008). Health Determinants, Economic. Wilhelm Kirch (Ed.) Encyclopedia of Public Health, s.546-551. New York: Springer.

Özbek, C. Y. ve Badem, A. C. (2018). Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi'nde Yayımlanmış Makalelerin Bibliyometrik Analizi (2008-2017). Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi, 11(2): 216-247.

Özyurt, M. ve Özgen, Ç. (2020). Sağlık Kurumlarında Örgütsel Bağlılık Konulu Tezlerin Bibliyometrik Analizi. Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi, 7(10), 231-243.

Sevinç, B. (2001). Türkiye'de Lisansüstü Eğitim Uygulamaları, Sorunlar Ve Öneriler. Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES), 34(1), 125-137.

Şahin, T., ve Ocak, S. (2019). Türkiye'de Sağlık Yönetimi Disiplininde Yürütülen Tezlerin Bibliyometrik Analizi. Hacettepe Sağlık İdaresi Dergisi, 22(3): 543-558.

Tabur, A. (2019). Hasta Güvenliği Konulu Çalışmaların Acil Sağlık Hizmetleri Çerçevesinde Bibliyometrik Analizi. Sağlık Akademisyenleri Dergisi, 6(4), 278-287.

Temizkan, S. P., Çiçek, D., ve Özdemir, C. (2015). Sağlık Turizmi Konusunda Yayınlanan Makalelerin Bibliyometrik Profili. International Journal Of Human Sciences, 12(2), 394-415.

Yıldız, S. Y. ve Tosun, N. (2021). Sosyal Pazarlama Literatüründe Sağlık Hizmetlerinin Gelişimi. Uluslararası Sağlık Yönetimi Ve Stratejileri Araştırma Dergisi, 7(3), 713-725.